

Ярошик В. М.

Студентка факультету економіки та управління
Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки, м. Луцьк

Науковий керівник: **Шостак Л.В.**

к.е.н., доцент кафедри економіки, безпеки
та інноваційної діяльності підприємства

Східноєвропейський національний університет
ім. Лесі Українки, м. Луцьк

НЕОБХІДНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ТОВАРНими ЗАПАСАМИ НА ТОРГОВЕЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

В процесі торгової діяльності виникає необхідність забезпечення оптимального процесу обігу товарів. Забезпечити оптимальний товарообіг торгового підприємства можна за рахунок створення товарних запасів.

Враховуючи сьгоднішнє становище ринкових відносин та рівень розвитку конкуренції виникає потреба пошуку нових підходів до управління товарними запасами на підприємстві. Разом з цим виникає також необхідність покращення методів і організації контролю, аналізу та обліку товарних запасів. Важливу роль у рішенні цих питань відіграє дослідження сутності товарних запасів.

Для початку необхідно дослідити, що представляє собою поняття «товарні запаси». Дослідженням сутності товарних запасів займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як А. А. Мазаракі, Ф. Ф. Бутинець, В. Д. Базидевич, Д. Міддлтон, П. Самуельсон тощо.

Згідно з П(С)БО 9 «Запаси» товарні запаси – це товари у вигляді матеріальних цінностей, що придбані (отримані) та утримуються підприємством з метою подальшого продажу» [1].

Запаси являються складовою частиною оборотних засобів. Оборотними їх називають тому, що вони одночасно перебувають на різних стадіях процесу виробництва та реалізації, протягом якого повністю переносять свою вартість на вартість продукції, яка виготовляється.

На підприємствах всі сформовані запаси товарів поділяються на 3 групи:

1. запаси поточного зберігання;
2. запаси сезонного зберігання;
3. запаси цільового призначення.

Товарні запаси поточного зберігання складають основну частину всіх запасів підприємства. Вони створюються для забезпечення безперебійної торгівлі в поточному періоді і повинні постійно поповнюватися для стабільної роботи підприємства.

Товарні запаси сезонного зберігання створюються переважно на великих підприємствах, враховуючи особливості асортименту товарів які реалізуються або особливості географічного положення таких підприємств.

Товарні запаси цільового призначення створюються на підприємствах для забезпечення визначених цілей, не пов'язаних з поточною реалізацією товарів.

Основним призначенням товарних запасів в оптовій ланці є обслуговування потреб у товарах оптових покупців, в роздрібному - забезпечення сталого пропозиції товарів їх споживачам. Таким чином, асортимент товарів в кожному з ланок товарного обігу є вихідним, відправним моментом для створення товарних запасів.

Управління товарними запасами передбачає їх нормування, оперативний облік і контроль, а також регулювання.

Нормування товарних запасів дозволяє розробити і встановити їх необхідні розміри. Розроблені для оптових підприємств необхідні розміри товарних запасів повинні забезпечувати підтримання їх на економічно обґрунтованому рівні, з тим, щоб забезпечити безперебійне і ритмічне товаропостачання роздрібних торгових підприємств. Вони встановлюються окремо для товарних запасів поточного зберігання, сезонного накопичення і дострокового завозу по товарних групах у сумі і днях складського товарообігу.

Оперативний облік і контроль за станом товарних запасів ведеться на підставі діючих форм обліку та звітності. Для цієї мети торговий відділ бази використовує картки кількісно-сумового обліку, статистичні звіти про товарообіг і товарних запасах. У них відображаються залишки товарів на початок місяця, а також дані про їх надходження на склад і продажу оптовим покупцям. Фактичні залишки товарів зіставляють з необхідними розмірами і при виявленні відхилень встановлюють причини, що викликали ці відхилення.

Регулювання товарних запасів полягає в підтримці їх на певному рівні, в маневруванні ними. Воно передбачає прийняття торговими працівниками різних комерційних рішень з метою нормалізації товарних запасів [3].

В сучасних ринкових умовах всі підприємства намагаються скорочувати всі види запасів, оскільки утримання, облік та контроль цих запасів потребує додаткових витрат. Враховуючи те, що компанія не може повністю відмовитись від утримання запасів, розглянемо ряд причин наявності товарних запасів на кожному підприємстві, а саме:

1. невідповідність обсягів поставок обсягам разового споживання;
2. розрив у часі між моментом поступлення матеріалу і його споживанням;
3. забезпечення безперервної роботи;
4. сезонні коливання цін;
5. зниження попиту на продукцію, що виготовляє підприємство тощо.

Враховуючи вищеперераховані причини, кожному підприємству необхідно правильно та індивідуально обирати методи заготовки та зберігання запасів, враховуючи свої фінансові можливості та специфіку роботи підприємства. Особливу увагу слід приділяти правильному вибору надійних постачальників та вибору системи товаропостачання, а також створити гнучку систему управління запасами.

Оптимізація управління товарними запасами є одним із найважливіших аспектів управління товаропостачанням. В сучасній теорії торгівлі оптимальними визнають такі системи управління товарними запасами, при яких рівень останніх зводиться до мінімального, а товаропросування здійснюється за принципом "Just-In-Time" ("точно в строк"). Згідно з ним побудова логістичних систем у виробництві, постачанні та дистрибуції базується на "...синхронізації процесів доставки матеріальних ресурсів, незавершеної продукції, готової продукції (зокрема товарів) у необхідних кількостях до того часу, коли ланки логістичної системи їх потребують, з метою мінімізації витрат, пов'язаних із запасами" [2, с. 129].

Покращення використання товарних запасів є одним з ключових факторів, що впливають на розвиток економіки, від якого залежить зростання обсягів виробництва, а також загального прибутку підприємства. Формування необхідних розмірів запасу товару, який задовольнятиме попит споживачів, дозволяє підприємству здійснювати власну цінову політику, підтримувати стійкість асортименту товарів та створюватиме конкурентні переваги на ринку.

Отже, управління товарними запасами є дуже важливим на підприємстві. Адже саме завдяки йому ми можемо оцінити забезпеченість підприємства товарними запасами, створити ритмічний та безперебійний продаж товарів, здійснити майбутні прогнози прибутковості. Правильне управління товарними запасами суттєво впливає на фінансовий стан торговельного підприємства. Присутність або відсутність товарних запасів веде за собою як доходи, так і витрати. Кожне підприємство вибирає форму управління товарними запасами, виходячи з особистих потреб і поточного стану споживчого попиту.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. №246.
2. Круглова О.А. Оцінка ефективності управління товарними запасами на підприємствах роздрібно́ї торгівлі / О.А. Круглова // Торговля, комерція, підприємництво : зб. наук. праць ЛКА. – Львів : Вид-во ЛКА. – 2002. – Вип. 5.
3. Панкратов Ф.Г. Комерція і технологія торгівлі. – М.: Маркетинг, 2008.-С.27.